ואין לה אלא פתח אחד מערבין את כולה מאן תנא דמיערבא רה"ר אמר רב הונא בריה דרב יהושע רבי יהודה היא דתניא יתר על כן א"ר יהודה מי שיש לו שני בתים בשני צידי רה"ר עושה לחי מכאן ולחי מכאן או קורה מכאן וקורה מכאן ונושא ונותן באמצע אמרו לו אין מערבין רה"ר בכך אמר מר ואין מערבין אותה לחצאין אמר רב פפא לא אמרו אלא לארכה אבל לרחבה מערבין כמאן דלא כר"ע דאי כר"ע הא אמר רגל המותרת במקומה אוסרת אפי' שלא במקומה אפי' תימא ר' עקיבא עד כאן לא קאמר רבי עקיבא התם אלא בשתי חצירות זו לפנים מזו דפנימית לית לה פיתחא אחרינא אבל הכא הני נפקי בהאי פיתחא והני נפקי בהאי פיתחא איכא דאמרי אמר רב פפא לא תימא לארכה הוא דלא מערבין אבל לרחבה מערבין אלא אפילו לרחבה נמי לא מערבין כמאן כר"ע אפילו תימא רבנן עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא בשתי חצירות זו לפנים מזו דפנימית אחדא לדשא ומשתמשא אבל הכא מי מצו מסלקי רה"ר מהכא אמר מר או כולה או מבוי מבוי בפני עצמו מ"ש דלחצאין דלא דאסרי אהדדי מבוי מבוי נמי אסרי אהדדי הב"ע כגון דעבוד דקה וכי הא דאמר רב אידי בר אבין אמר רב חסדא אחד מבני מבוי שעשה דקה לפתחו אינו אוסר על בני מבוי: היתה של רבים והרי היא כו': רבי זירא ערבה למתא דבי רבי חייא ולא שבק לה שיור א"ל אביי מאי טעמא עבד מר הכי אמר ליה סבי דידה אמרי לי רב חייא בר אסי מערב כולה ואמינא ש"מ עיר של יחיד ונעשית של רבים היא א"ל לדידי אמרו לי הנהו סבי ההיא אשפה הוה לה מחד גיסא והשתא דאיפניא לה אשפה הוה לה כשני פתחים ואסיר א"ל לאו אדעתאי בעי מיניה רב אמי בר אדא הרפנאה מרבה סולם מכאן ופתח מכאן מהו א"ל הכי אמר רב סולם תורת פתח עליו אמר להו רב נחמן לא תציתו ליה הכי אמר (א) רב אדא אמר רב סולם תורת פתח עליו ותורת מחיצה עליו תורת מחיצה עליו כדאמרן תורת פתח עליו בסולם שבין שתי חצירות רצו אחד מערב רצו שנים מערבין ומי אמר רב נחמן הכי והאמר רב נחמן אמר שמואל אנשי חצר ואנשי מרפסת ששכחו

ולא

ואין לה אלא פתח א'. ולאו מפולשת היא ולא דמי לדגלי מדבר: **אלא לאורכה.** דרך עיירות להיות פתחי פילושיהן לאורכם ורה"ר עוברת מפתח לפתח וחלוקה לאורכה הלכך אין בני עבר הלז רשאין לערב לכאן ובני עבר הלז לכאן משום דהאי והאי דרסי בהך רה"ר ויוצאין ונכנסין דרך פתחיה לכאן ולכאן ורה"ר זו מחברתם שכולם מעורבין בה ואסרי אהדדי: **אבל לרחבה.** בני שני העברים לראש האחד לבד ובני שני העברים לראש השני לבד מערבין שהרי יכולין להסתלק אלו מאלו ולא יהא דרך לאלו על אלו ובוררין להן אלו פתח שאצלן ואלו פתח שאצלן: פלוגתא דרבנן ור"ע בפרק הדר (לקמן דף עה.): **רגל המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה.** כגון ב' חצירות זו לפנים מזו והחיצונה פתוחה לרה"ר והפנימית אין לה פתח לרה"ר אלא יוצאת דרך חיצונה ולא מיבעיא היכא דעירבו דיורין שבחיצונה לבדן ובני פנימית לא עירבו ביניהן לבדן להיות מותרין בתשמיש חצר לעצמו דהויא רגל האסורה במקומה דאסרה דריסת הרגל דידהו אחיצונה אפי' לרבנן דכיון דבחצר דגופייהו אסרי ליכא למכפינהו למיחד דשא דידהו ויימחלו על דריסת הרגל שיש להן על החיצונה אלא אפי' עירבו זו לעצמה וזו לעצמה דהויא פנימית מותרת במקומה פליג ר"ע ואומר דריסת הרגל דידה אסרה אחיצונה ופנימית מותרת וחיצונה אסורה והכא נמי ניתסרו אהדדי: **דפנימית אחדא דשא ומשתמשא.** דכיון דמותרת במקומה כגון זו כופין על מדת סדום שלא יהא לה היום דריסת הרגל על החיצונה אלא תסגור דלת שביניהן ותשמש במקומה: **אבל הכא.** הרי רשות הרבים של אלו ושל אלו אחד הוא שאין בו חילוק באמצע אורכו ולא רמז של מחיצה לומר תיחוד דשא ותשמש את כולה במקומה והיכי מצית לסלק הני מהני: **מבוי נמי אסרי אהדדי.** דכיון דמעיקרא של יחיד הוה והיו מערבין את כולה והורגלו להיות אחד אסרי אהדדי ואפי' איכא לחי או קורה למבוי לא מהני: **דעבוד דקה.** פתח נמוך בראש כל מבוי דגלו אדעתייהו לאסתלוקי כל חד מחבריה: **לפתחו.** לפתח חצירו: **אינו אוסר על המבוי.** אם לא נשתתף עמהן דגלי אדעתיה דאסתלק: **ולא שבק לה שיור.** ועיר של רבים והרי היא של רבים הוה מדקאמר ליה עיר של יחיד ונעשית של רבים (ב) אלמא ההיא שעתא דרבים הוה ואמרו ליה אינהו מעיקרא נמי דרבים הוה אלא אשפה הוה לה שסותם אחד [ו]סגי להן מפתחיה ולא היה לה אלא פתח אחד ואמר לעיל דאפי' של רבים בהכי הוה סגי ליה: **סולם.** שעולין ויורדין בו חוץ לחומתה: **תורת מחיצה עליו.** כלומר אינו מבטל את הסתימה להיות כפתח: **כסולם שבין ב' חצירות.** ואין ביניהן פתח וזה הסולם רחב ד' ביניהן הרי הוא כשתי חצירות ופתח ביניהן דאמרינן בפ' חלון (לקמן דף עו.) רצו מערבין אחד לשתיהן וישתמשו זו בזו דרך גובה הכותל ודרך נקבים וסדקין דאי לא הוי פתח אין מערבין אחד ולא מצו לאשתמושי דרך חורין וסדקין: **רצו שנים מערבין.** שני עירובין אלו לעצמן בני בתים של חצר (ג) שלא יאסרו זה על זה להוציא מבתיהן שהן רשות המיוחדת לכל אחד לתוך החצר שהוא רשות כולן ואלו לעצמן ולא ישתמשו זו בזו: **ומי אמר ר"נ הכי.** דתורת מחילה עליו לקולא: **מרפסת.** אלדויי"ר בלע"ז. דיורי עליות סמוכות זו לזו ופתוחות לחצר ועושין מרפסת על פני אורך עליות ופותחין לה פתחי כולן ועולין ויורדין דרך סולם של מרפסת לחצר ודריסת רגליהן ויציאתן לרשות הרבים דרך החצר הוא לפיכך אם אין מערבין עם הדיורין התחתונים אוסרים אלו על אלו להוציא כלי הבתים לחצר:

ולא

דפנימית אחדא דשא ומשתמשא. ומה שפי' בקונט' שלא יהא לה דריסת הרגל על החיצונה לאו דוקא דליכא קפידא בדריסת הרגל דא"כ היתה מסתלקת לגמרי מרה"ר דהא דרך חיצונה נפקא ואין לנו לסלקה מרה"ר כדאמרי' הכא מי מסלקי להו רה"ר מהכא אלא תיחוד דשא מלהשתמש בחיצונה קאמר וכן עשיית דקה דשמעתין לענין תשמיש לא לענין הילוך: **אבל** הכא מי מצי מסלקי כו'. פי' דוקא פנימית אחדא דשא מלהשתמש בחיצונה שאינה מקומה דעיקר חיצונה לבני חיצונה אבל רה"ר הוי להני כמו להני ובחנם פי' הקונט' דברה"ר אין חילוק באמצע ארכו ולא רמז מחיצה לומר תיחוד דשא ותשמש: **מבוי** מבוי נמי אסרי אהדדי. פי' בקונט' כיון דמעיקרא של יחיד הואי והיו מערבין את כולה והורגלו להיות אחד אסרי אהדדי ואפי' איכא לחי או קורה למבוי לא מהני וקשה לר"י דאמר בפ"ק (דף יד:) עושה לחי לחצי מבוי יש לו חצי מבוי אלמא משתרי חצי מבוי בפני עצמו אע"פ שהורגלו לערב כל המבוי יחד ומיהו איכא לאוקמא להאי בדליכא חצירות פתוחות למבוי מן הלחי ולהלן: **דעבוד** דקה. מחיצה גבוה ד' (פ"א י') טפחים כגון איצטבא בפני המבוי ובקונט' פירש פתח נמוך בראש כל מבוי וכפירושו נראה מדאמר בריש כל גגות (לקמן דף פט:) בנה עלייה ע"ג ביתו ועשה לפניה דקה הותר בכל הגגין כולן ולא יתכן לפרש שם אלא לשון פתח ומיהו בסוף פירקין (ו) פ"ה דקה מחיצה: **ולא** שבק לה שיור. משמע דאי שבק לה שיור הוה עביד שפיר ולא הוה פריך ליה אביי מידי וא"כ משמע כפי' הקונט' דפי' במתני' דשל רבים והרי היא של רבים מהני ליה שיור וכן משמע לקמן (דף ס.) גבי מחוזא דמהני ליה שיור אע"ג דהיא של רבים כדמשמע בפ"ק (דף ו:) ומעיקרא נמי היתה של רבים דאי של יחיד לא היתה צריכה שיור והא דנקט במתני' של רבים ונעשית של יחיד לאשמועינ' דאע"ג דנעשית של יחיד בעיא שיור(ח): **בעא** מיניה כו' מרבה. לא גרס מרבה בר אבוה דעליו לא היה אומר רב נחמן לא תציתו ליה דרבו היה: **תורת** פתח עליו בסול' שבין ב' חצירות. תורת מחיצה עליו להקל היה יכול למצוא נמי בסולם שבין ב' חצירות כגון שרצו בסולמות:

דליערב

עין משפט נר מצוה

מג א ב מיי' פ"ה מהל' עירובין הלכה כד טוש"ע א"ח סימן שצב ס"ו בהג"ה:

מד ג ד מיי' שם הלכה כג טוש"ע שם סעיף ד:

מה ה ו מיי' שם הל' כב טוש"ע שם סעיף ג:

מו ז מיי' פ"ג שם הל' ג סמג עשין דרבנן א טוש"ע שם סי' שצה ס"א:

מז ח מיי' פ"ד שם הלכה יח טוש"ע שם סעיף ג:

רב נסים גאון

כמאן דלא כר' עקיבא דאי ר' עקיבא האמר רגל המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה. עיקר דברי רבי עקיבא בפרק הדר עם הנכרי דתנן רבי עקיבא אוסרת את החיצונה שדריסת הרגל אוסרתה. ובגמרא גרסי' זו דברי רבי עקיבא דאמר אפי' רגל המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה.

סליק כיצד מעברין

רבינו חננאל

ואין לה אלא פתח אחד מערבין את כולה. הא דתניא אין מערבין אותה לחצאין אמר רב פפא לא שנו אלא לאורכה רשות הרבים מפסקתה. אבל לרחבה מערבין אותה לחצאין, דהא לא מפסקתה בה רשות הרבים. רב פפא דאמר כמאן דלא כר' עקיב' דאמר בשתי חצירות זו לפנים מזו ועירבה זו לעצמה וזו לעצמה כי החיצונה אסורה שדריסת רגל הפנימית אוסרתה. ודחינן אפי' תימא ר' עקיב', עד כאן לא קאמר ר' עקיב' אלא בב' חצירות זו לפנים מזו דפנימית לית לה פיתחא אחרינא, וכמאן בהא חצר דמי. אבל הכא בעיר שעירבו לחצאין הני נפקי בהאי פיתחא והני נפקי בפיתחא אחריתי. איכא דאמרי אמר רב פפא כיון דרשות הרבים מפסקתה אפילו לרוחבה אין מערבין אותה. נימא כר' עקיב' אמרה. אפי' תימא רבנן, עד כאן לא קאמרי רבנן בב' חצירות זו לפנים מזו, אלא דפנימי' אחדא לדשא ומשתמשא, אבל הכא מי מצי מסלקי רשות הרבים מהכא כיון [ד]דרסי רבים לה אפוי לה. אלא אי כולה אי מבוי מבוי בפני עצמו. ואסיקנא כגון דעביד דקה. פירוש כגון איצטבה בפני המבוי. וכדרב חסדא דאמר אחד מבני מבוי שעשה דקה על פתחו אינו אוסר על בני מבוי, שכבר סילק עצמו מן המבוי. כן מבוי אחד שעשה דקה לאותו מבוי אינו אוסר על מבואות אחרות. היתה עיר של רבים והרי היא של רבים ואין לה אלא פתח אחד מערבין את כולה. עיר של ר' חייא עיר של רבים

מסורת הש"ס

א) לעיל ו. יב: כב. לקמן לב. שבת ו. קיז. ב) [לקמן סה: עה.], ג) בדפוס ויניציא ליתא מלת אפי' וגם רש"י ל"ג לה, ד) [גש"ה: לקמן], ה) [ברכות כה. ושם נסמן], ו) רש"ל [ועי' יעב"ץ ורש"ש], ז) [דף סא. ד"ה אם יש לפניה דקה], ח) [ועי' תוס' לעיל ט. ד"ה מערבין].

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רב אדא בר אהבה אמר רב סולם תורת פתח: (ב) רש"י ד"ה ולא שביק וכו' ונעשית של רבים היא אלמא וכו' ואמר ליה אידך מעיקרא: (ג) ד"ה רצו וכו' של חצר זה על שלה:

◆

לעזי רש"י

אלדויי"ר [אלדויר]. גזוזטרא, מרפסת.

◆

מוסף רש"י

יתר על כן אמר ר' יהודה. לעיל מיניה איירי בנויה עליה חומת לבית שבשני צידי רה"ר וכן בצדדים המפולשין לרה"ר, דפרי ר' יהודה לטלטולי מיתיה משום פי תקרה יורד וסותם, בפרק כל גגות העיר (לקמן צב.) וקאמר בברייתא יתר על כן, אפילו היכא ליכא פי תקרה, הואיל ואיכא שתי מחיצות מעלייתא, מחיצת הבית מכאן ומחיצת בית השני מכאן, סגי בתקנתא פורתא (לעיל ו.). לאו אדעתאי. לא נתתי לבי (ברכות כה.) לא הייתי זוכר, ורבותי פירשו לא סבירא לי (שבת צה.) סוגיא הייתי (מנחות לה.).

◆

רבינו חננאל (המשך)

ונעשית של יחיד הוא, ועירבה ר' חייא לכולה ולא שבק שיורא. א"ל אביי אמאי עבד מר הכי. א"ל דאמרו סבי דהוו בה, רב חייא בר אשי הוה מערב לכולא, ואמינא ש"מ עיר של יחיד ונעשית של רבים [א] של יחיד היא. א"ל לדידי אמרו לי סבי אשפה הוה לה מחד גיסא והשתא דאיפנאי הוו להו כשני פתחים ואסור. א"ל לאו אדעתאי. אמר רב נחמן אמר רב. סולם מיכן ופתח מיכן, סולם תורת פתח עליו ותורת מחיצה עליו. תורת מחיצה עליו דלא בעי שיור. ש"מ דכל היכא [דאיכא] שני פתחים לא מערבין לה עד דשבקין לה שיור. טעמא דשיור כדי שיזכרו בו כי העירוב הוא שהתיר את הטלטול לפיכך [אסור השיור] כדי להיות מוכיח על העירוב. תורת פתח עליו בכותל שבין שתי חצירות רצה אחד מערב רצו שנים מערבין. ומי אמר רב נחמן הכי והאמר רב נחמן אמר רב אנשי חצר ואנשי מרפסת ששכחו

א) נראה דל"ל וחזרה ונעשית של יחיד.